



Brüssel, 5.4.2017  
COM(2017) 159 final

## **KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE**

**ajavahemikku 2014–2015 hõlmava 11. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta**

{SWD(2017) 123 final}

Käesolev aruanne vastab **11. Euroopa Arengufondi (edaspidi „EAF“) rakendamise määruse<sup>1</sup> artikli 18 lõigetega 4, 5 ja 6** kehtestatud nõuetele. Tegemist on esimese aruandega, mis tuleb esitada 11. EAFiga hõlmatud ajavahemikul (2014–2020), ning see hõlmab aastaid 2014 ja 2015.

11. EAF **jõustus 1. märtsil 2015**, kui kõik 28 ELi liikmesriiki olid ratifitseerinud sisekokkuleppe<sup>2</sup>. 10. EAFilt ülemineku periood lõppes 31. detsembril 2013 ning 11. EAFi jõustumist hallati Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud üleminekumeetmete (nn üleminekurahastu) abil.<sup>3</sup>

Kuigi EAFil on oma eripärad, on see üks välisrahastamise vahenditest ja see on hõlmatud kehtiva üldise aruandlusega. Käesoleva 11. EAFi esimese iga-aastase rakendamisaruande **peamised allikad** on järgmised:

- 2014. ja 2015. aasta tegevusaruanded,
- 2015. aasta aruanne,
- EAFi 2014. ja 2015. aasta raamatupidamise aastaaruanded,
- valitud tulemusi käsitlev teine aruanne (2014. aasta juulist 2015. aasta juunini)

ning nende vastavad lisad. Kõnealused allikad on pärast vastuvõtmist avalikud ja saadaval Euroopa veebisaidil (vt komisjoni talituste töödokumendi F lisa).

Toetuskulusid käsitlevad sihtotstarbelised aruanded esitatakse eraldi iga kahe aasta tagant (sisekokkuleppe artikli 6 lõige 1). EAFi ressursside kasutamine Euroopa Investeeringuspanga (EIP) ning ülemeremaade ja -territooriumide (ÜMT) poolt näib olevat hõlmatud eriaruandlusega<sup>4</sup>.

Kuigi käesolev aruanne peaks keskenduma ainult 11. EAFile, ei saa nii hõlmavuse kui ka kohaldamisala mõistes sedavõrd ulatusliku vahendi rakendamist käsitleda eraldi komisjoni üldisest rahvusvahelisest koostöö- ja arengupoliitikast. Seetõttu ja tausta meeldetuletamiseks osutatakse selles aastatuhande arengueesmärkidele ja aastatuhande arengueesmärkide algatusele, näidatakse koosmõju teiste välisrahastamise vahendite (näiteks arengukoostöö rahastamisvahend ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend) alusel rahastatud teemaprogrammidega ja määratakse kindlaks seos komisjoni praeguste prioriteetidega. Võimaluse korral hangitakse alati andmed ja/või näited EAFi jaoks.

On oluline, et kuigi **1. jaanuarist 2014 kuni 28. veebruarini 2015 üleminekurahastu** alusel eraldatud vahendeid võeti arvesse 11. EAFi raames, olid kättesaadavad ressursid piiratud ja neid ei saa võrrelda 11. EAFi täiemahulise versiooniga. **11. EAFi hakatakse täismahus rakendama alles 2016. aasta lõpus** ja käesolevas esimeses aastaaruandes

---

<sup>1</sup> Nõukogu 2. märtsi 2015. aasta määrus (EL) 2015/322 11. Euroopa Arengufondi rakendamise kohta (ELT L 58, 3.3.2015, lk 1).

<sup>2</sup> Sisekokkuleppe nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel Euroopa Liidu abi rahastamise kohta mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) alusel vastavalt AKV–ELi partnerluslepingule ning finantsabi eraldamise kohta nendele ülemeremaadele ja -territooriumidele, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu neljandat osa (ELT L 210, 6.8.2013, lk 1).

<sup>3</sup> Nõukogu 12. detsembri 2013. aasta otsus, milles käsitletakse EAFi juhtimise üleminekumeetmeid alates 1. jaanuarist 2014 kuni 11. Euroopa Arengufondi jõustumiseni (ELT L 335, 13.12.2013, lk 48).

<sup>4</sup> <http://www.eib.org/projects/regions/acp/funding-and-financial-instruments/investment-facility/index.htm?lang=en> ning komisjoni 22. veebruari 2016. aasta aruanne nõukogule ülemeremaadele ja -territooriumidele 11. Euroopa Arengufondi raames antud rahalise abi rakendamise kohta (COM (2016)79 final).

rakendamise kohta esitatud andmete puhul tuleks seega võtta arvesse 11. EAFi esialgse kasutuselevõtu tingimusi.

Sama põhimõtet tuleks kohaldada ka **tulemuste** suhtes. Lisatud komisjoni talituste töödokumendis esitatud tulemused käivad nende projektide ja programmide kohta, mis lõppesid vahemikus 1. juulist 2014 kuni 30 juunini 2015 ja mida rahastati seega 10. EAFi alusel. Neid on mõõdetud näitajate abil, mis on määratletud ELi rahvusvahelise koostöö ja arengu tulemuste raamistikus, mis võeti kasutusele 26. märtsi 2015. aasta komisjoni talituste töödokumendiga<sup>5</sup>. Talitluspidevuse põhimõtet arvesse võttes on nende puhul tegemist **lähtetaseme väärtusega**, mille alusel mõõdetakse seejärel **11. EAFi tulemuslikkust**. Lisaks sellele tasub märkida, et projektid ja programmid, mida EL on rahastanud või aidanud rahastada, annavad sageli tulemusi, mida ei ole võimalik nende olemuse tõttu arvuliselt väljendada (näiteks suutlikkuse suurendamine).

**Abi tulemuslikkuse** seisukohast on kasutatav lähenemisviis juba oma määratluselt üldine, mida näitab ELi välistegevuse rahastamisvahendeid käsitlev viimane aastaaruanne, millel põhineb viimane peatükk. Siiski on ELi ja AKV riikide vahel olemas piirkondliku rõhuasetusega strateegilisi raamistikke, nimelt Aafrika ja ELi ühisstrateegia (2007), CARIFORUMi-ELi majanduspartnerlusleping (2008), Kariibi piirkonna ja ELi ühine partnerlusstrateegia (2012) ning ELi ja Vaikse ookeani piirkonna arengupartnerlus (2006 ja 2012). 2016. aasta lõpus ülemaailmse tulemusliku arengukoostöö partnerluse ellu viidud arenguabi tulemuslikkuse läbivaatamine<sup>6</sup> kajastub järgmises 11. EAFi igaaastases rakendamisaruanandes.

**Olulised uued sündmused** ei ole aruanDES täielikult käsitletud, võttes arvesse aruanDEga hõlmatud ajavahemikku. Järgmises aastaaruandes võetakse nõuetekohaselt arvesse uusi võtmetähtsusega strateegilisi küsimusi ja prioriteete. Praeguse konteksti on loonud finantskriis, arengupoliitika paradigma muutus (aastatuhande arengueesmärkidelt kestliku arengu eesmärkidele üleminek) ja ELi kui ülemaailmse osaleja kindel esilekerkimine, kusjuures ELi osalejad teevad üha enam koostööd. Selles olukorras on vaja vaadata läbi arengupoliitika Euroopa raamistik, mis lähtub kestliku arengu tegevuskavast aastani 2030 ning kestliku arengu eesmärkidest, mis on osa Euroopa Liidu üldisest välis- ja julgeolekupoliitika strateegiast ning hiljutisest komisjoni ettepanekust uue Euroopa konsensuse kohta arengu küsimustes<sup>7</sup>.

Kokkuvõttes tuleks mainida, et 11. EAFi vahendid ulatuvad 29,455 miljardi euroni (koos ülemeremaade ja -territooriumidega ning ilma toetuskuludeta) ning kulukohustused ulatuvad 4,024 miljardi euroni ja avansilised maksed 1,619 miljardi euroni 31. mai 2015. aasta seisuga (vt komisjoni talituste töödokumendi A lisa). Nende näitajate puhul tuleb võtta nõuetekohaselt arvesse eespool nimetatud aeglast esialgse kasutuselevõtu etappi<sup>8</sup>.

<sup>5</sup> Komisjoni talituste töödokument „ELi rahvusvahelise koostöö ja arengu tulemuste raamistiku käivitamine“, SWD(2015)80 final.

<sup>6</sup> <http://effectivecooperation.org/monitoring-country-progress/explore-monitoring-data/>

<sup>7</sup> [https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/about/eugs\\_review\\_web\\_7.pdf](https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/about/eugs_review_web_7.pdf);

<http://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0740&qid=1486565996779&from=ET](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0740&qid=1486565996779&from=ET)

<sup>8</sup> Käesoleva aruande valmimise ajal on 2016. aasta vältel võrreldes eespool toodud näitajatega kulukohustused kahekordistunud ja maksed suurenenud poole võrra.

## KONTEKST JA ÜLDEESMÄRGID

2000. aastal toimunud ÜRO tippkohtumisel leppis rahastajate kogukond, kuhu kuuluvad ka EL ja selle liikmesriigid, kokku kaheksas aastatuhande arengueesmärgis,<sup>9</sup> mille lõppeesmärk oli kaotada vaesus 2015. aastaks. EL on võtnud alates aastatuhande arengueesmärkide kehtestamisest endale kohustuse aidata kaasa nende saavutamisele ning on olnud eeskujuks, kaasates aastatuhande arengueesmärgid oma arengupoliitikasse ja tegevusse. EL ja selle liikmesriigid on rahalisest seisukohast ühiselt peamised aastatuhande arengueesmärkidesse panustajad, kuna nad annavad alates 2000. aastast ligikaudu pool maailma ametlikust arenguabist. Lisaks sellele on ELil osa erinevate rahastajate tegevuse koordineerimises. Tänu ELi riigiülesele mõõtmele saab see seada ambitsioonikaid ühiseesmärke ja kaardistada ülemaailmse arengu probleemidele terviklikke lahendusi. EL tegutseb ülemaailmselt rohkem kui 130 riigis ning sellel on inimõiguste, valimiste vaatlemise, valitsemistavade ja kriisilahenduse valdkonnas ulatuslikud eksperditeadmised ja ainulaadne usaldusväärsus. Pealegi on ELil mõjuvõim, mida on vaja ülemaailmsetele probleemidele reageerimiseks. ELi arengumeetmed on koordineeritud tema jõupingutustega teistes valdkondades, näiteks humanitaarabi, keskkonna-, kliimamuutuste, julgeoleku- ja kaubanduspoliitika valdkonnas. Inimarengu seisukohast täidab EL kogu 2014.–2020. aasta finantsraamistiku piires jätkuvalt oma kohustust kulutada vähemalt 20 % antud toetusest põhilistele sotsiaalteenustele, keskendudes tervishoiule, haridusele ja sotsiaalkaitsele.

Aastatuhande arengueesmärkide kiiremaks saavutamiseks koostas Euroopa Komisjon 2010. aastal 12 punktist koosneva tegevuskava<sup>10</sup>. 2011. aastal, kui mitu riiki ei olnud veel enamiku eesmärkide saavutamiseks graafikus, koostas EL uue aastatuhande arengueesmärkide algatuse,<sup>11</sup> mille abil tehti kättesaadavaks vajadus- ja tulemuspõhine rahastamine summas 1 miljard eurot. 700 miljonit eurot on suunatud kõige rohkem graafikust maas olevatele aastatuhande arengueesmärkidele (nälg, emade tervis, laste suremus ning vesi ja kanalisatsioon) ning 300 miljonit eurot on suunatud abi rakendamisel häid tulemusi saavutanud riikidele. Praeguse seisuga rahastatakse aastatuhande arengueesmärkide algatuse kaudu 70 projekti 46 riigis<sup>12</sup>. Lisaks sellele hakkasid EL ja selle liikmesriigid 2012. aastal rakendama muutuste ambitsioonikat programmi, mille eesmärk oli suurendada veelgi arengule avalduvat mõju ja parandada aastatuhande arengueesmärkide puhul saavutatavaid tulemusi, keskendudes strateegiliselt kõige enam abi vajavatele riikidele (sealhulgas ebakindlatele riikidele) ja prioriteetsetele valdkondadele. Kõnealuseid prioriteete, mis on kehtestatud muutuste kavaga,<sup>13</sup> rakendatakse nüüd uute välistegevuse rahastamisvahendite alusel aastateks 2014–2020.

See kajastub eelkõige uutes välistegevusega seotud rahastamisvahendites ajavahemikuks 2014–2020 (näiteks uues arengukoostöö rahastamisvahendis ja 11. EAFi rakendamise määruses on seatud aastatuhande arengueesmärgid otseselt kõnealuste rahastamisvahendite eesmärkide saavutamise mõõtmise võtmenäitajateks). Eelkõige

---

<sup>9</sup> Vaadake aastatuhande arengueesmärkide ülevaadet ja EAFist erinäitajatele antavat rahalist panust komisjoni talituste töödokumendi E lisast.

<sup>10</sup> [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-11-1063\\_en.htm?locale=en](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1063_en.htm?locale=en)

<sup>11</sup> <http://ec.europa.eu/europeaid/node/1369>

<sup>12</sup> Vähemal üks aastatuhande arengueesmärkide algatuse projekt oli järgmistel riikidel: Burkina Faso, Malawi, Rwanda, Mosambiik, Ghana, Tansaania, Zambia, Kongo (DV), Libeeria, Uganda, Tšaad, Namiibia, Niger, Côte d'Ivoire, Somaalia, Sierra Leone, Jamaica, Madagaskar, Haiti, Burundi, Togo, Botswana, Kesk-Aafrika Vabariik, Mauritaania, Ida-Timor, Roheneemesaared, Mauritius, Zimbabwe, Guinea, Samoa, Gambia, Svaasimaa, Kiribati, Djibouti, Guinea-Bissau, São Tomé ja Príncipe, Komoorid, Saalomoni Saared, Tonga, Marshalli Saared, Saint Lucia, Antigua ja Barbuda, Niue, Grenada, Cooki saared ja Tuvalu.

<sup>13</sup> <http://ec.europa.eu/europeaid/node/1365>

osutatakse 11. EAFi rakendamise määruses (nõukogu määrus (EL) 2015/322)<sup>14</sup> otseselt aastatuhande arengueesmärkidele kui 11. EAFi eesmärkide täitmisel edasiminekute mõõtmise asjakohastele näitajatele,<sup>15</sup> mis on olemuslikult seotud 10. EAFi eesmärkidega ja mis põhinevad Cotonou partnerluslepingu eesmärkidel, nagu on märgitud selle artiklis 1. Peamine eesmärk on vaesuse vähendamine ja pikas perspektiivis selle kaotamine. Lisaks sellele tehakse 11. EAFi abil samal ajal järgmist: edendatakse säästvat ja kaasavat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast arengut, tugevdatakse ja toetatakse demokraatiat, õigusriigi põhimõtteid, head valitsemistava, inimõigusi ja rahvusvahelise õiguse asjaomaseid põhimõtteid ning rakendatakse õigustel põhinevat lähenemisviisi, mis hõlmab kõiki inimõigusi. Nagu on märgitud rakendusmäärustes, mõeldakse pärast aastatuhande arengueesmärkide ajastu lõppu 2015. aastal 11. EAFiga edusamme eespool nimetatud eesmärkide saavutamise suunas, kasutades selleks Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide poolt rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud näitajaid, eelkõige kestliku arengu eesmäärke.

## **KESKENDUMINE KOMISJONI PRIORITEETIDELE**

ELi arengupoliitika ning töö, mida komisjon teeb selle rakendamiseks, tuginevad väga suurel määral president Junckeri komisjoni kahele peamisele prioriteedile: „**EL tugevama ülemaailmse osalejana**“ ning „**Uue rändepoliitika suunas**“. Lisaks sellele panustatakse nende abil märkimisväärselt meetmetesse „**Uus hoog töökohtade loomisele ning majanduskasvu ja investeringute edendamisele**“ ning „**Vastupidav energialiit tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitikaga**“.

### **EL tugevama ülemaailmse osalejana AKV piirkonnas**

EL peab täitma oma osa, reageerides tulemuslikult ülemaailmsetele väljakutsetele, näidates oma väärtusi ja panustades maailmas rahu ja heaolu saavutamisse.

ELi oluline prioriteet on luua rahumeelseid ühiskondi ning kaotada vaesus ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides. EL toetab partnerriike kõikjal maailmas nende jõupingutustes tagada püsiv rahu, edendada nende poliitilist stabiilsust või ehitada üles ühiskonnad ja taristud pärast kriisiolukordi. ELi prioriteetid selles valdkonnas on edendada häid valitsemistavasid, tagada õigusriik, võidelda kuritegevuse vastu ja tugevdada õiguskaitseasutusi.

2015. aastal aastatuhande arengueesmärkidele järgnevate **kestliku arengu eesmärkide** vastuvõtmise ning ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“ vastuvõtmise teel loodi uus raamistik 2030. aastaks vaesuse kaotamise ja kestliku arengu saavutamise ülemaailmse tegevuse jaoks. EL on võtnud endale kohustuse rakendada kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 täies mahus mitmesuguste sise- ja välispoliitikameetmete raames. ELil oli kõnealuse uue tegevuskava puhul algusest peale juhtiv ja mõjuvõimas roll ning tegevuskava kohaldamisala, ambitsioonikus ja universaalsus on tõeline saavutus mitmepoolsuse jaoks üldiselt keerulisel ajal. 2015 oli samuti aasta, kui arengu rahastamise rahvusvaheliste läbirääkimiste tulemusena võeti vastu Addis Abeba tegevuskava. Addis Abebas oli ELil määrav tähtsus, et tagada mitmepoolse kokkuleppe vastuvõtmine, milles kõik lepinguosalisel leppisid kokku 2015. aasta järgse arengukava rakendamise vahendites. EL on andnud märkimisväärse panuse muu hulgas seoses ametliku arenguabiga, võttes ambitsioonika ühise kohustuse

<sup>14</sup> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0322&from=ET>

<sup>15</sup> Samad eesmärgid kehtivad üleminekurahastu puhul: [https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/edf-bridging-facility-impl-regulation-2014-157\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/edf-bridging-facility-impl-regulation-2014-157_en.pdf)

saavutada uue kestliku arengu tegevuskava 2030 raames ÜRO 0,7 % eesmärk.

2015. aastal alustas Euroopa Komisjon ühiselt Euroopa välisteenistusega ulatusliku konsulteerimise **ELi ja AKV riikide tulevase partnerluse teemal**, et toetada 2016. aasta tulevast poliitika ettepanekut. Selleks on loodud sihtotstarbeline rakkerühm. Kõnealune rakkerühm on koostöös Euroopa välisteenistusega korraldanud mitu ümarlauda mitmesuguste sidusrühmadega ja koostanud selles küsimuses ühise konsultatsioonidokumendi (6.10.2015, JOIN(2015) 33 final). Avalik konsultatsioon lõppes 2016. aasta alguses ja seejärel tehti kättesaadavaks tulemuse aruanne. Konsultatsioon annab väärtuslikku materjali, mis koos mitme olemasoleva hinnangu põhjaliku analüüsi ja asutusesiseste aruteludega suunab protsessi käigus toimuvaid edasisi tegevusi<sup>16</sup>. Paralleelselt on toimunud korrapärased kohtumised Euroopa Parlamendis ja nõukogus, et aidata määrata kindlaks Euroopa seisukoht selle küsimusega seotud erinevate aspektide puhul. 2017. aastal esitatakse teatisega ettepanek Cotonou-järgse raamistiku kohta. See põhineb komisjoni talituste töödokumentide hindamisel ja mõjuhindangul.

**Usaldusfondid** on arenguvahendid, milles koondatakse erinevate rahastajate ressursid, et EL saaks kiirelt, paindlikult ja ühiselt reageerida hädaolukorra erinevatele mõõtmetele. 11. EAFi finantsmääruse (artikkel 42) alusel on loodud kahte liiki usaldusfonde lähtuvalt ELi eelarve finantsmäärusest<sup>17</sup>:

- hädaolukorra ja hädaolukorra järgsed usaldusfondid, et tegeleda igat liiki kriisidega, võimaldades Euroopa Komisjonil teha otsuseid ja kasutada kiireid lepingu sõlmimise menetlusi ning delegeerida rakendusülesandeid, kui seda peetakse tõhusamaks;
- temaatilised usaldusfondid, mille abil tegeletakse ülemaailmsete väljakutsetega, võimaldades komisjonil otseselt rakendada nõutud tegevusi oma standardmenetluse alusel.

EL jätkas oma proaktiivset tegevust ülemaailmsete algatuste nõukogudes ja komiteedes, nimelt ülemaailmses AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondis, ülemaailmses vaksineerimise ja immuniseerimise liidus ning ülemaailmses hariduspartnerluses<sup>18</sup>. Kõnealused ülemaailmsed algatused keskenduvad mitme partnerriigi oluliste probleemidega tegelemisele, kui partnerriigid teevad jõupingutusi tervishoiu ja hariduse valdkonnas aastatuhande arengueesmärkide ning kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, näiteks seoses ülemaailmse fondiga hõlmatud kolme haigusega ning ülemaailmse hariduspartnerluse puhul võrdse juurdepääsu tagamisega ja õppetulemuste parandamisega. Läbi oma proaktiivse osalemise ülemaailmse fondi, ülemaailmse vaksineerimise ja immuniseerimise liidu ning ülemaailmse hariduspartnerluse nõukogudes oli ELil määrav osa vaeste riikide valitsemistavade ja programmide järelevalve parandamises ning neile ressursside tulemuslikumas suunamises ja vastavate programmide koostamises. Kõnealuste algatuste nõukogude liikmed andsid ELile olulise hääle tervishoiu- ja hariduspoliitikat käsitlevas

<sup>16</sup> Vt ühisteatist „Uuendatud partnerlus Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega“ (22.11.2016): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016JC0052&qid=1486570964381&from=ET>

<sup>17</sup> Alates finantsmääruse vastuvõtmisest on EL loonud kaks usaldusfondi, mida rahastatakse kas täielikult või osaliselt 11. EAFist: Békou usaldusfond Kesk-Aafrika Vabariigis ja ELi Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond.

<sup>18</sup> Ülemaailmseid algatusi rahastatakse samuti EAFi AKV riikide sisestest ressurssidest.

rahvusvahelises aruetus ning tagasid platvormi, millega toetatakse edasiminekuid abi andmisel ning tulemuslikkuse ja riigi omandi arendamisel. EL on samuti olnud väga proaktiivne Ebola viirushaiguse epideemia kriisist mõjutatud riikide toetamisel.

### Reageerimine Ebola viirushaiguse kriisile

2014. aastal **Lääne-Aafrikas Ebola viirushaiguse kriisile** reageerides rakendas komisjon ligikaudu 210 miljonit eurot 2014. ja 2015. aastal eraldamiseks mõeldud arenguabi ja varajase taastumise abi. Rahastamise eesmärk oli toetada enim mõjutatud riikide makromajanduslikku stabiilsust ja tervishoiusektoreid ning tugevdada Ebola viirushaigusega tegelemiseks valmisolekut piirkonna teistes riikides. Koos täiendavate humanitaarabi eraldiste ja 138,4 miljoni euroga ravi, diagnostika ja vaktsiinide teadusuuringute jaoks ulatus Euroopa Komisjoni kogutoetus 414 miljoni euroni. ELi rahaline panus, sealhulgas toetused ELi eelarvest ja liikmesriikidelt, ulatus kokku rohkem kui 1,2 miljardi euroni. Lisaks sellele eraldas tööstussektor innovatiivsete ravimite algatuse raames üle 100 miljoni euro.

210 miljonit eurot arenguabi ja varajase taastumise abi eraldati järgmiste eesmärkide toetamiseks: 122 miljonit eurot makromajandusliku stabiilsuse ja terviseteenuste toetamiseks enim mõjutatud riikides, 5 miljonit eurot Aafrika Liidu missioonile „Aafrika Liidu toetus Ebola viiruse puhangu ohjeldamiseks Lääne-Aafrikas“ (ASEOWA), 8 miljonit eurot mobiilsetele laboritele ning tervishoiutöötajate koolitamiseks Guineas, Nigeerias ja Libeerias, 28 miljonit eurot tervishoiule, toiduga kindlustatusele, veele ja kanalisatsioonile ning haavatavate kodumajapidamiste vastupanuvõimele, 20 miljonit eurot Guinea metsaalade tervishoiuteenuste tugevdamiseks ning 27,5 miljonit eurot mõjutatud ja ohustatud naaberriikides tervishoiusüsteemide valmisolekule, teadlikkuse parandamisele ja vägivalda vältimisele.

**ELi reageerimine** jätkus terve 2015. aasta vältel (lubati 660 miljonit eurot arenguabi). Libeeriale (31 miljonit eurot) ja Sierra-Leonele (43 miljonit eurot) maksti täiendavat eelarvetoetust, et leevendada epideemia majanduslikku mõju ja anda neile riikidele rahalised vahendid riigieelarve stabiliseerimiseks – näiteks palkade maksmiseks ja teiste oluliste püsikulude katmiseks. **Lääne-Aafrikas Ebola viirushaigusele reageerimise (A West Africa Response to Ebola – AWARE)** programmi raames, milles seotakse humanitaarabi arenguga, algatati mitu strateegilist projekti, näiteks projektid, millega tugevdatakse tervishoiusüsteeme ja elatusvahendite vastupidavust Guineas ning parandatakse juurdepääsu veele Libeeria koolides. Guineas (tervishoiu valdkonnas) ja Libeerias (hariduse ja energia valdkonnas) käivitati ka esimesed taastamisprogrammid. 2015. aasta lõpuks olid kõik kolm mõjutatud riiki teel ebolavabaks riigiks kuulutamise poole.

### ELi Békou usaldusfond

ELi Békou usaldusfond loodi 2014. aasta juulis eesmärgiga toetada vastupanuvõimet ning seostada hädaabi, taastamine ja areng Kesk-Aafrika Vabariigis pärast enneolematut kriisi aastatel 2013 ja 2014. Fondi rahastus on praeguse seisuga 136 miljonit eurot. EAF rahastab Békou usaldusfondi 44 miljoni euroga. Samas ei ole maksetel mingeid sihtotstarbelisi eraldisi, kuna usaldusfond koondab juba oma olemuselt rahalisi vahendeid ilma vahendite sihtotstarvet määramata. 2015. aasta septembris ja oktoobris toimunud vägivaldpuhang ei ole põhjustanud märkimisväärseid viivitusi projektide rakendamisel ning kõik pooleli olevad tegevused jätkusid pärast mõnenädalast pausi. Alates fondi loomisest on see edukalt vastu võtnud, algatanud ja ellu viinud mitu projekti, mis tegelevad elanikkonna kiireloomuliste vajadustega sooküsimuste, tervishoiu, linnapiirkondade taastamise, toiduohutuse ja pagulasküsimuste valdkonnas.

Praeguse seisuga saavad Békou usaldusfondi kaudu rahastatud projektidest otseselt abi rohkem kui **500 000 Kesk-Aafrika Vabariigi kodanikku**. Muud tulemused: ligikaudu pool miljonit inimest said abi põhilise tervishoiu programmist (vaktsineerimine, sünnitusabi jms), 10 000 põllumajandustootjat said 200 tonni seemneid, peaaegu 1 000 naist said koolitust (sealhulgas sool põhineva vägivalda vastast koolitust) jms. Fond on taganud ELi suure märgatavuse Kesk-Aafrika Vabariigis hoolimata väga tundlikust kontekstist, rahastajate kogukonna vähesest huvist ja täiendavatest vägivaldpuhangutest.

**Sooküsimuste** valdkonnas on rakendatud programm parandanud Kesk-Aafrika Vabariigi naiste sotsiaalseid ja majanduslikke tingimusi koolituse, meditsiinilise ja psühholoogilise toetuse ning rahalise toetuse teel. Mõned 2015. aastal saadud **tulemused** on järgmised:

- **990 naist** on saanud koolitust (sealhulgas sool põhineva vägivalda vastast koolitust);
- projekti rakendamiseks on loodud **45 kohalikku valitsusvälist organisatsiooni**;
- **1 780 isikut** on saanud majanduskoolitust.

Banguis ja riigi viies muus linnas rakendati teine **tervishoiu** valdkonna projekt, mille eesmärk oli tagada ühele miljonile inimesele juurdepääs põhilistele tervishoiuteenustele olukorras, kus enamik tervishoiustruktuure ja -teenuseid on 2013. aasta kriisi järgses olukorras häiritud. Mõned 2015. aastal saadud **tulemused** on järgmised:

- põhilistele tervishoiuteenustele juurdepääsu tagamine riigi **kuues linnas**;



- **450 000 otset abisaajat** (vaktsineerimine, sünnitusabi jms);
- tervishoiu teeninduspiirkonna ümberkorraldamine, millega tagatakse projekti pikaajaline mõju.

**Linnapiirkondade taastamise** valdkonnas rakendatud programm hõlmab Bangui vaeste ja vägivallaalrite naabruskondade rekonstrueerimist töömahuka tegevuse abil, mis võimaldab muu hulgas avaliku taristu taastamist. Mõned 2015. aastal saadud **tulemused** on järgmised:

- **1 100 töolist** on võetud tööle ja nad on saanud töö ajal koolituse;
- **800 inimest** on hakanud osalema konfliktide ennetamise valdkonnas teadlikkuse suurendamise programmis.

**Toiduga kindlustatuse** programmi eesmärk on toetada toiduga ja toitumisalast kindlustatust järgmise kolme komponendi abil: a) toiduga kindlustatuse tugevdamine kogukonna tasandil; b) rändkarjatamise võrgustiku ümberkorraldamine; c) Bangui piirkonnas kohaliku toiduainetööstuse ja väikeloomakasvatuse loomine. 2015. aastal saadi järgmised **tulemused**:

- **10 000 põllumajandustootjat** on saanud 200 tonni seemneid;
- on jaotatud **28 121 tööriista** ja **200 tonni seemneid** (Kongo Demokraatlik Vabariik koos ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooniga);
- **30 000 karilooma on immuniseeritud** (haiguste vastu vaktsineerimine).

### **Aafrika rahutagamisrahastu – varajase reageerimise mehhanism**

Kogu Aafrikas põhjustavad **konfliktid** jätkuvalt **inimeste kannatusi**. See on samuti üks rände algpõhjustest ning suur takistus majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Seetõttu on **rahu ja julgeoleku toetamine Aafrika mandri jaoks mõeldud ELi strateegia põhiosa**. EL on seisukohal, et rahu ja julgeolekuga seotud jõupingutused saavad olla edukad ainult juhul, kui neid juhivad aafriklased. EL asutas seetõttu nende jõupingutuste toetamiseks 2004. aastal **Aafrika rahutagamisrahastu**. Aafrika rahutagamisrahastu kaudu rahastati algusest peale rahutagamisoperatsioone sellistes konfliktipiirkondades nagu **Darfur**. Sellel puudus siiski mehhanism, mille abil Aafrika Liit saaks tegeleda konfliktiga enne selle puhkemist. 2009. aastal loodi **varajase reageerimise mehhanism**, et aidata vältida poliitiliste ja julgeolekuga seotud kriiside muutumist avatud konfliktiks. Tegemist on **erakorralise mehhanismiga**, mille abil saab eraldada Aafrika Liidule rahalisi vahendeid vähem kui kümne päeva jooksul, et Aafrika Liit saaks viivitamata toetada rahuvahendamist, usalduse suurendamist või mis tahes muud tegevust, mille abil välditakse pinge suurenemist, mis põhjustab problemaatilistes piirkondades kohaliku elanikkonna elutingimusi mõjutavaid olukordi.

2015. aastal rahastati varajase reageerimise mehhanismi kaudu kokku 7 miljoni euroga üheksat tegevust, mis kas aitasid vältida või leevendada konflikte Aafrika mitmes piirkonnas. **Lõuna-Sudaanis**, kus puhkes 2014. aasta detsembris kodusõda, rahastati varajase reageerimise mehhanismi kaudu dialoogi, mille tulemusena lepitati kokku valitsuse ja opositsiooni vahelise relvarahus, millega parandati sadade tuhandete sõjapõgenike olukorda. Varajase reageerimise mehhanism aitas samuti kaasa **Põhja- ja Lõuna-Sudaani vahelise** rahu kindlustamisele, toetades selliste lahendamata küsimuste teemal nagu piiride mahaäärkimine ja rikkuse jagamine toimuvaid läbirääkimisi.

Kesk-Aafrika Vabariigis aitas varajase reageerimise mehhanism leida viisi vägivalla lõpetamiseks, rahastades rahuvahendamise jõupingutusi, mille tulemusena saavutati 2016. aasta veebruaris valimiste pidamiseks soodne olukord. Ida-Aafrika järvede piirkonnas, kus **Kongo Demokraatliku Vabariigi** idapoolsetes piirkondades elavad inimesed on kannatanud viimase kahe kümnendi ühe suurima inimtekkelise humanitaarkatastroofi all, aitas varajase reageerimise mehhanism taastada usalduse Kongo Demokraatliku Vabariigi ja selle naabrite vastu ja seda suurendada, toetades nende sõlmitud lepingute ühise kontrollimise mehhanismi, et muuta olukord selles piirkonnas stabiilseks. Isegi **Burundis**, kus poliitiline olukord 2015. aasta lõpus kiiresti halvenes, aitas varajase reageerimise mehhanismi rahastamine vältida edasist vägivaldat, võimaldades Aafrika Liidul lähetada inimõiguste vaatlejad ja julgeolekuametnikud ning rahastades Burundis viivitamatut dialoogi alustamist, mille rahuvahendaja oli Uganda.

2015. aastal toimus varajase reageerimise mehhanismi välishindamine, mille raames leiti, et see on eriti asjakohane ja kasulik mehhanism rahaliste vahendite kiireks mobiliseerimiseks ning kriisidega seotud jõupingutuste toetamiseks, mis on vältiva ja vahendava olemusega. Selle vahendi tulemuslikkust arvesse võttes on komisjon otsustanud suurendada varajase reageerimise mehhanismi vahendeid 15 miljoni euronini kuni 2018. aasta keskpaigani.

## Uue rändepoliitika suunas<sup>19</sup>

Euroopa Komisjoni rände tegevuskavas nähakse ette Euroopa reageerimine, mille puhul kombineeritakse sise- ja välispoliitika, kasutatakse parimal viisil ELi ameteid ja vahendeid ning kaasatakse kõik osalejad: Euroopa Liidu liikmesriigid ja institutsioonid, rahvusvahelised organisatsioonid, kodanikuühiskond, kohalikud omavalitsused ja riiklikud partnerid väljaspool ELi.

Lisaks olemasolevatele mehhanismidele võeti kasutusele uued innovatiivsed vahendid, et tegeleda ebaseadusliku rände algpõhjustega, tagades samal ajal ELi ülemaailmse reageerimise, kohalolu ja lisandväärtuse.

### **ELi Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond**

Euroopa Komisjon andis olulise ja konkreetse panuse, et täita ELi kohustus tegeleda ebaseadusliku ja sundrändega ning eelkõige 2015. aasta novembris Vallettas toimunud ELi-Aafrika tippkohtumisel vastu võetud tegevuskavas ette nähtud kohustused. Tippkohtumisel sõnas president Juncker: „Aafrika jaoks rekordilise kiirusega loodud hädaolukorra usaldusfond näitab veel kord, kui oluliseks peab EL selle piirkonna suurte probleemide kiiret lahendamist.“ Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat tegi intensiivset koostööd teiste Euroopa rahastajatega, partnerriikidega ja piirkondlike organisatsioonidega, komisjoni talitustega ning Euroopa välisestusega, et asutada 2015. aasta novembris kiiresti ELi Aafrikas stabiilsuse tagamiseks ning ebaseadusliku rände algpõhjuste ja põgenikega tegelemiseks mõeldud hädaolukorra usaldusfond.

Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond andis ELile platvormi, mille abil on võimalik suurendada ühist reageerimist, et tegeleda ebaseadusliku ja sundrände algpõhjustega ning eelkõige saavutada 2015. aasta novembris Vallettas toimunud ELi-Aafrika tippkohtumisel vastu võetud tegevuskavas kehtestatud eesmärgid. Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfond, mille loomise dokumendi allkirjastasid tippkohtumisel ELi usaldusfondi 1,8 miljardit eurot panustavad 28 riigijuhti, toetab Aafrika kõige ebakindlaimad ja haavatavamad riike (kolmes piirkonnas Sahelis ning Tšaadi Järve ja Aafrika Sarve piirkonnas, Põhja-Aafrikas ja naaberriikides), tugevdades ELi pidevat arengukoostööd Aafrika mandril.

ELi usaldusfondi neli järgmist peamist prioriteeti täiendavad ELi rände tegevuskava ja toetavad jõupingutusi rände algpõhjustega tegelemiseks ning Aafrikas stabiilsuse ja majanduskasvu toetamiseks: majandusarengu tugevdamine, vastupanuvõime suurendamine, rände parema haldamise tagamine ning valitsemistavade, stabiilsuse ja julgeoleku tugevdamine.

Vähem kui kaks kuud pärast Aafrika jaoks mõeldud ELi usaldusfondi loomist näidati, et seda saab kasutada paindliku vahendina kriisidele reageerimiseks: 2015. aasta lõpus toimus Aafrika Sarve tegevkomitee esimene kohtumine ning 2016. aasta alguses toimus Saheli ja Tšaadi Järve tegevkomitee esimene kohtumine, mille raames eraldati nimetatud kahe piirkonna projektidele rohkem kui 350 miljonit eurot. Koostatakse kiiresti kohapeal kasutusele võetavaid programme ja tegevus muutub 2016. aastal veelgi intensiivsemaks, muu hulgas asjaomaste sihtriikidega<sup>20</sup> rändekokkulepete sõlmimise tõttu.

## Vastupidav energialiit ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika

2015. aastal sõlmis rahvusvaheline kogukond kaks olulist lepingut, mis suunavad meie rahvusvahelist koostööd ja arengut järgmistel aastatel. Uue 2030. aasta ülemaailmse kestliku arengu tegevuskava 17 eesmärgis on rõhutatud kohustust saavutada tasakaal majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaeesmärkide vahel. Üks vastu võetud kestliku arengu eesmärkidest (kestliku arengu eesmärk nr 13) keskendub kliimamuutustele. Pariisi kokkulepe (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärk) on esimene kõiki riike õiguslikult siduv ülemaailmne kliimakokkulepe, mis hõlmab lõpliku kokkuleppe suunas teed sillutavat ELi ja AKV riikide vahelist kokkulepet.

<sup>19</sup> Komisjoni 7. juuni 2016. aasta teatis Euroopa rände tegevuskava alusel uue ELi ja kolmandate riikide partnerlusraamistiku loomise kohta (COM(2016) 385) ei jää käesoleva aruandega hõlmatud ajavahemikku.

<sup>20</sup> Esialgu Etioopia, Mali, Niger, Nigeeria ja Senegal.

Kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja Pariisi kokkuleppe alusel on vaja suurendada teadlikkust seostest kliimamuutuste, vaesuse vähendamise, arengu ja jätkusuutlikkuse vahel, et tagada kõikjal maailmas väiksem saaste ja suurem vastupanuvõime kliimamuutustele. Arenenud riigid nõustusid eraldama 100 miljardit USA dollarit aastas arenguriikides kliimamuutustega tegelemiseks alates 2020. aastast ja kuni 2025. aastani, kui määratakse uus ühine eesmärk. EL on juba pühendunud oma osa täitmisele, eraldades vähemalt 20 % oma aastate 2014–2020 eelarvest kliimamuutustega seotud meetmete toetamiseks. Arengukoostööl on ülioluline osa selle protsessi toetamiseks, eelkõige kõige vaesemates ja haavatavamates riikides. Ametlik arenguabi on jätkuvalt kliimamuutustega seotud rahastamise üks peamistest allikatest ja EL suurendab oma jõupingutusi, et kaasata kliimamuutused enda strateegiasse (kõigi programmide ja projektide kontrollimine nendesse kliimamuutuste kaasamiseks, muu hulgas toiduga kindlustatuse, põllumajanduse ja tervishoiu sektoris).

EL on samuti täielikult pühendunud kestliku arengu eesmärgile nr 7, millega soovitakse tagada kõigile juurdepääs taskukohasele, usaldusväärsele, jätkusuutlikule ja ajakohasele energiale. ELi liikmesriikide, partnerriikide ja teiste rahvusvaheliste rahastajate vahelise suurema valdkonnapoliitika dialoogi tulemusena allkirjastati säästva energia ühisdeklaratsioonid<sup>21</sup>. ELil on ülemaailmsel tasandil juhtiv osa tänu aktiivsele osalemisele rahvusvahelistel foorumitel ja selliste strateegiliste partnerluste loomisele nagu Aafrika ja ELi energiapartnerlus ning algatus „Säästev energia kõigi jaoks“. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu ajal käivitati Aafrika taastuvenergia algatus ja laiendati ELi linnapeade pakti algatust Sahara-tagusesse Aafrikasse. Jällegi saavad partnerriigid arengukoostöö kaudu rahalist abi ajakohaste, taskukohaste ja usaldusväärsete energiateenuste kasutamiseks, panustades seeläbi kaasavasse majanduskasvu. Eelkõige selles valdkonnas on ELi valitud lähenemisviis aidata suurendada investeringuid ELi rahastamisvahendite ühendamise raamistiku abil, et maksimeerida ELi arengukoostöö vahendite abil saavutatud finantsvõimendus. EAFi raames on 26 partnerriiki ja -piirkonda valinud energia ELiga tehtava koostöö peamiseks sektoriks (10 % aastate 2014–2020 eelarvest). On käsil säästva energia arengukoostöö hindamine.

#### **Vaikse ookeani piirkond**

ELi toetuse abil jätkas University of the South Pacific (USP) formaalse ja informaalset koolitust ning andis stipendiume kliimamuutuste teadlastele ja läbirääkijatele. Kokku läbis magistriõppe, ülikooli lõpetamise järgse kraadiõppe ja doktoriõppe programmi 174 õpilast Vaikse ookeani piirkonna 14 AKV riigist ning mitmed neist lõpetajatest on edukalt hakanud tööle riigivalitsuste ja piirkondlike asutuste alla kuuluvates pädevates asutustes. See investering ei ole ainult aidanud suurendada usaldust, vaid on juba tasunud ära tänu Vaikse ookeani piirkonna AKV riikidega ambitsioonika koalitsiooni loomisele, mis aitas kaasa ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul Pariisi kokkuleppe sõlmimisele. Vaikse ookeani piirkonna saarte rohkem kui 2 000 elaniku lisakoolitus kogukonna tasandil kohapeal kohanemise tegevustes, 44 kogukonna haavatavuse hindamise lõpuleviimine ning kõige haavatavamate elanikerühmade suutlikkuse parandamine ja neile otsetoetuse andmine (näiteks vihmavee kogumise tehnoloogiad) kõnealustel väikesaartel on andnud hea aluse Vaikse ookeani piirkonnas kliimamuutuste valdkonnas ELi tehtavaks tulevaseks koostööks.

#### **ELi strateegiline lähenemisviis Aafrikas eluslooduse kaitsmiseks**

<sup>21</sup> Ajavahemikus 2014–2015 kuulusid allkirjastanud riikide hulka Uganda, Sierra Leone, Keenia, Nigeeria, Kamerun, Senegal, Madagaskar, Benin, Mikroneesia, Marshalli Saared, Tonga, Belau, Nauru, Niue, Rwanda, Togo, Côte d’Ivoire, Roheneemesaared ja Libeeria.

Juhtalgatuse „ELi bioloogiline mitmekesisus kogu eluks (B4Life)“ raames on loodud Aafrika eluslooduse kriisi komponent, et tegeleda salaküttimise ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemisega seotud üha suuremate probleemidega ning määrata kindlaks Aafrikas eluslooduse kaitsmise strateegiline lähenemisviis. Samuti tehti uuring „Larger than Elephants“. Selles kirjeldatakse Aafrikat ja selle inimesi mõjutava kriisi ulatust ning sellega määratakse kindlaks siiani looduskaitses programmidest saadud kogemused ja kehtestatakse tulevaste meetmete prioriteetsed valdkonnad. Uuring on näide Euroopa Komisjoni uuest ühisest lähenemisviisist arengukoostöö valdkonnas ja sellega antakse sisendeid Aafrikas eluslooduse kaitsega seotud ELi strateegilise lähenemisviisi jaoks. Nüüd on välja töötatud sarnased strateegilised uuringud Aasia ja Ladina-Ameerika jaoks.

### **Uus hoog töökohtade loomisele ning majanduskasvu ja investeeringute edendamisele**

Väljaspool Euroopat on täiendavaid võimalusi, mida annavad arengupoliitika ja selle käsutuses olevad vahendid, mille abil stimuleeritakse eelkõige investeeringuid, luuakse majandustegevust ning seega majanduskasvu ja töökohti partnerriikides, avaldades samal ajal Euroopas positiivset majanduslikku mõju.

Muutuste kavas rõhutatakse kaasava majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamist kui ELi väliskoostöö peamist prioriteeti. Leevendades vaesust ja parandades erasektori jaoks soodsat keskkonda arenguriikides, edendades samal ajal inimväärset tööd ning avaliku sektori finantsjuhtimist, häid valitsemistavasid ja õigusriiki, saavad ELi kahepoolsed, mitmepoolsed ja ülemaailmsed arengualased jõupingutused mõjutada positiivselt jätkusuutlikku majanduskasvu arenguriikides. Keskpikas perspektiivis saab kestlik areng arenguriikides suurendada ELi välistungusid, tekitada heaolu ning töö ja majanduskasvu võimalusi ELis ning arenguriikides endis.

Aafrikaga strateegilise partnerluse tugevdamine on üks ELi poliitilistest prioriteetidest. ELi-Aafrika partnerlus edendab suhet võrdsete vahel ning põhineb jagatud huvidel ja ühistel väärtustel. Aafrika integratsiooni toetades on ELi eesmärk samuti edendada jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu ning toetada jõukaid ja rahumeelseid ühiskondi. Jätkusuutlik heaolu ja rahu Aafrikas aitavad samuti Euroopat, aidates lahendada selliseid ühiseid probleeme nagu kliimamuutused ja demograafilised erinevused, andes mõlemale poolele uusi majanduslikke, kaubanduslikke ja investeerimisvõimalusi ja vähendades ühiseid julgeolekuohte. Sellega seoses võeti vastu ELi toetus Aafrika Liidu toetusprogrammi kaudu rahastatud Aafrika mandri vabakaubandusala loomiseks. EL kaasas kolmanda ÜRO arengu rahastamise konverentsi (Addis Abeba, 15. juuli 2015) raames Euroopa Komisjoni ja Aafrika Liidu Komisjoni poolt ühiselt korraldatud kõrgetasemelise ürituse „Erasektori kaasamise ja arengu ressursside edendamine: ELi ja Aafrika perspektiivid“ abil samuti Euroopa ja Aafrika erasektori. Aafrika maavarade sektori taristuvajadusi käsitleva ELi ja Aafrika Liidu ühise kõrgetasemelise õpikoja kontekstis (Brüssel, 2015. aasta märts) toodi samuti kokku suurtes taristuprojektides ja Aafrikas kaevandamises osalevad erasektori organisatsioonid.

Komisjon on loonud kaks algatust, et suurendada investeeringuid säästva energia (ElextriFI) ja põllumajanduse (AgriFI) sektorisse eesmärgiga kõrvaldada lüngad uute investeeringute struktuuris ja rahastamises. Kõnealused toetusmehhanismid on üliolulised erasektori stimuleerimiseks, rahastajate mobiliseerimiseks ja majanduskasvu edendamiseks. Arenguriikides puudub sageli piisav juurdepääs seemnekapitalile ning keskpika ja pika perioodi kapitalile, osaliselt riskikartliku pangandussektori tõrksuse tõttu.

## ABI TULEMUSLIKKUS: ÜLEVAADE OLUKORRAST

Peamine abi ja arengu tõhususe tegevuskava raamistik on tulemusliku arengukoostöö ülemaailmne partnerlus,<sup>22</sup> mis põhineb järgmisel neljal peamisel kohustusel ja valdkonnal: demokraatlik riigi isevastutus; läbipaistvus ja vastastikune vastutus; tulemustele keskendumine; kaasav arengualane partnerlus. EL on täielikult pühendunud sellele protsessile kahe peamise poliitikaalgatuse abil: läbipaistvus ja vastastikune vastutus ning ühine kavandamine.

Ühine kavandamine aitab reageerida partnerriikide üha suurematele taotlustele nende asutuste tehingukulude ja abi killustatuse vähendamiseks. Selle abil parandatakse samuti läbipaistvust, ennustatavust, koordineerimist ja vähendatakse bürokraatiat ja kulusid kõigi osalejate jaoks.

Selleks kontekstis andsid käesoleva aruande koostamise ajal 2016. aasta mais vastu võetud nõukogu järeldused *ühise kavandamise edendamise kohta* uut hoogu abi killustatuse vähendamise ja arengu tulemuslikkuse suurendamisega seotud kohustustele. Järeldustes rõhutatakse, et ühine kavandamine saab aidata kaasa Euroopa Liidu võimele täita olulist osa ja toetada partnereid kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ning Addis Abeba tegevuskava rakendamisel. Lisaks sellele tehakse selles ettepanek kasutada ühist kavandamist vajaduse korral ka laiemate poliitilise kaasamise vormide raames,<sup>23</sup> näiteks seoses rändeteemalise kõrgetasemelise dialoogiga.

Alates 2012. aastast on arengupartnerid 30 koostööd tegevas riigis jõudnud ühise analüüsi etappi<sup>24</sup>; neist 25 on töötanud välja ühise strateegia, millest mõned on veel kavandi vormis või läbivaatamisel<sup>25</sup>.

Riigi tasandil teatavad Etioopia arengupartnerid koordineerimise edusammudest kolmes järgmises strateegilises valdkonnas või klastris: i) töökohtade loomine, ii) loodusvarad ning iii) valitsemistavad. Toitumise, tervishoiu ja keskkonnasäästlikus sektoris töötatakse välja ühismeetmeid (EL+ riikide ülesed koordineerimisraamistikud, mis keskenduvad rakendamisele). Keenias võtsid kümme ELi arengupartnerit 2015. aastal vastu ELi ühise koostöö strateegia Keenia aastate 2014–2017 keskpika kava toetamiseks ning nad esitasid selle ühiselt koos rahandusministeeriumiga. Selle alusel eraldavad ELi rahastajad hinnanguliselt 3 miljardit eurot (laenusid ja toetusi) ajavahemikul 2013–2017 2030. aasta keskpika ajavahemiku II kava ja visiooni rakendamise toetamiseks. 11 ELi arengupartnerit ja Norra allkirjastasid 2015. aasta märtsis Ugandas sarnase ühise strateegia. Kõik kolm uut strateegiat on kooskõlas vastavate riiklike arenguprogrammidega ning need suurendavad läbipaistvust ja vastastikust usaldust<sup>26</sup>.

<sup>22</sup> Komisjon esindas ELi valijaskonda tulemusliku arengukoostöö ülemaailmse partnerluse juhtkomitees, olles üks rahastajatest partnerite kolmest esindajast juhtkomitees, mis kohtus 2014. aastal Abujas (veebruar) ja New Yorgis (juuli). Tulemusliku arengukoostöö ülemaailmse partnerluse esimene kõrgetasemeline kohtumine toimus 2014. aasta aprillis.

<sup>23</sup> Vt joonealust märkust 7 ning samuti 2016. aasta hilisemat komisjoni teatist „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud“: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&qid=1486576829362&from=ET>

<sup>24</sup> Nende 30 hulka kuuluvad praegu järgmised AKV riigid: Burkina Faso, Burundi, Tšaad, Komoorid, Côte d'Ivoire, Etioopia, Ghana, Keenia, Malawi, Mali, Mosambiik, Namiibia, Niger, Rwanda, Senegal, Lõuna-Sudaan, Togo, Uganda ja Benin (kavand).

<sup>25</sup> Nende 25 hulka kuuluvad praegu järgmised AKV riigid: Burundi, Tšaad, Komoorid, Etioopia, Ghana, Keenia, Mali, Namiibia, Rwanda, Senegal, Lõuna-Sudaan, Togo ja Uganda ning Benin, Burkina Faso, Côte d'Ivoire ja Niger kavanditena.

<sup>26</sup> Käesoleva aruande koostamise ajal on EL, Prantsusmaa, Saksamaa ja Togo valitsus allkirjastanud ühise kavandamise kokkuleppe, mille alusel eraldatakse eeldatavasti 715 miljonit eurot. Strateegia võimaldab ELi rahastamise suuremat ennustatavust ja läbipaistvust koos partnerriigi parema omandiga.

Komisjoni mitmeaastaste programmidokumentide ühise mitmeaastase sihtprogrammiga asendamise nimel tehtav töö on pooleli ning seda juhivad Aasia (Laos) ja võimalikud järgijad AKV riikidest, näiteks Kesk-Aafrika Vabariik ja Senegal.